

Η ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΑΒ

στα πλαίσια της

ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Νικόλαος Μήτρου

Καθ. ΕΜΠ – πρόεδρος ΣΕΑΒ

Ο Σ.Ε.Α.Β.

- Οριζόντια συνεργατική δομή
 - μέλη όλα τα ελληνικά Α.Ε.Ι. (24 Παν., 16 ΤΕΙ)
 - άλλες συνεργαζόμενες βιβλιοθήκες
- 1997-2005 ως Κοινοπραξία (Κ.Ε.Α.Β)
 - ΕΠΕΑΕΚ Ι: Δικτύωση Βιβλιοθηκών ΑΕΙ
 - ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ: Ανάπτυξη Ψηφιακής Συνεργασίας Βιβλ.
- 2005: θεσμοθετείται ως Σύνδεσμος
- Στόχοι:
 - Καλύτερη αξιοποίηση πόρων μέσω συνεργατικών δράσεων
 - Βελτίωση παρεχόμενων υπηρεσιών από τις βιβλιοθήκες-μέλη για την υποστήριξη του ερευν. & εκπαιδ. έργου

Η συγκυρία του 2010

- Η διεθνής τάση προς την **ψηφιακή βιβλιοθήκη καθολικής πρόσβασης**, με τη βοήθεια των ΤΠΕ
- Οι νέες μορφές αρχειοθέτησης/αναζήτησης πληροφορίας (web) και οι αλλαγές στο μοντέλο καταλογογράφησης (RDA, semantic annotation)
- Η «διαμάχη» με τους εκδότες (**serial crisis**) και το κίνημα της «Ανοικτής Πρόσβασης» (**open access**)
- Ο «κρυμμένος» πλούτος της επιστημονικής παραγωγής των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων
- Το υψηλό κόστος ψηφιοποίησης-διατήρησης τεκμηρίων
- Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα

Το πλαίσιο της Ψηφιακής Σύγκλισης

■ Πρόσκληση Ε.Π.Ψηφιακής Σύγκλισης 21.1

■ Τίτλος: «Ψηφιακές Υπηρεσίες ΑΕΙ»

■ Άξονας: 2: «ΤΠΕ & Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής»

■ Ειδικοί Στόχοι:

- 2.1: Βελτίωση της καθημερινής ζωής μέσω ΤΠΕ – Ισότιμη συμμετοχή των πολιτών στην Ψηφιακή Ελλάδα
- 2.2: Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών Δημόσιας Διοίκησης για τον πολίτη

■ Θεματική ενότητα Β:

Ψηφιακές Βιβλιοθήκες Ανοικτής Πρόσβασης

- B1. Οριζόντια πράξη παροχής υπηρεσιών Ψηφιακών Βιβλιοθηκών
- B2. Κάθετες πράξεις οργάνωσης, ανάδειξης και προβολής Ακαδημαϊκού Περιεχομένου

Βασικοί στόχοι

- Περισσότερο ψηφιακό (επιστημονικό) περιεχόμενο
- «Μεγαλύτερη» προσβασιμότητα ως προς
 - όγκο πληροφορίας
 - ταχύτητα πρόσβασης
 - ποικιλία τρόπων και μέσων
 - ΑμΕΑ
- Καλύτερες/πλουσιότερες υπηρεσίες προς τους χρήστες

Έμφαση σε

- **Ανοιχτά πρότυπα – ανοιχτή πρόσβαση**
- **Διαλειτουργικότητα**
- **Συλλογικές/συνεργατικές δράσεις**
- **Βιωσιμότητα δράσεων**

Οριζόντιες Τ Κάθετες δράσεις

Κύριες δράσεις

- Συνεργατικός Κατάλογος (Ολοκληρωμένο Περιβάλλον Βιβλιοθήκης – **ILSaS**) T
- Ιδρυματικά Καταθετήρια T
- Προβολή Ερευνητικού έργου Ακ. Ιδρ. (CRIS) T
- Διαχείριση/αξιολόγηση Ηλεκτρονικών πηγών
- Υποδομή Επιχειρησιακής Ευφυΐας (ΜΟ.ΔΙ.Π.Α.Β)
- Εργαλεία μετα-αναζήτησης
- Ηλεκτρονικά Ευρετήρια:
 - Ελληνικών επιστημονικών περιοδικών
 - Ελληνικών ψηφιακών πηγών επιστ. πληροφόρησης
- Πολυμορφική Βιβλιοθήκη για ΑμΕΑ

Κύριες δράσεις (συνέχεια)

➤ Συνεργατικός Κατάλογος (1/4)

Υπάρχουσα κατάσταση

- 48 Ο.Π.Σ.Β. στις βιβλιοθήκες των 40 Ιδρυμ.
- 6 διαφορετικά είδη Ο.Π.Σ.Β., τα περισσότερα πεπαλαιωμένα
- 2 διαφορετικά μορφότυπα (UNIMARC, MARC21)
- Συνολικό κόστος συντήρησης (2010) > 300Κ€
- Επαναληπτική και χωρίς συμβατότητα καταλογογράφηση ίδιων εγγραφών

Κύριες δράσεις (συνέχεια)

➤ Συνεργατικός Κατάλογος (2/4)

Βήματα -λειτουργίες

- Προμήθεια Κεντρικού Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ILSaS) για όσες βιβλιοθήκες συμμετέχουν
- Εγκατάσταση ILSaS σε κεντρικές δομές – σταδιακή αντικατάσταση τοπικών ILS
- Κοινή καταλογογράφηση υλικού για όλους του συμμετέχοντες
- Αυτόνομη λειτουργία στις υπόλοιπες λειτουργίες ILSaS για βιβλιοθήκες – μέλη
- Μετάπτωση όλων των δεδομένων από τοπικά στο κεντρικό ILSaS

Κύριες δράσεις (συνέχεια)

➤ Συνεργατικός Κατάλογος (3/4)

Οφέλη

- Μείωση του κόστους απόκτησης και συντήρησης τοπικών συστημάτων
- Μείωση του κόστους εισαγωγής δεδομένων – Αξιοποίηση του προσωπικού σε νέες δράσεις
- Η εφαρμογή κοινών πολιτικών στην περιγραφική & θεματική καταλογογράφηση
- Ένα format MARC για όλες τις βιβλιοθήκες
- Ανάδειξη του βιβλιογραφικού και άλλου πλούτου που διαθέτουν οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες

Κύριες δράσεις (συνέχεια)

➤ Συνεργατικός Κατάλογος (4/4)

Αρχική συμμετοχή

- 30 Ιδρύματα (75%)
- Με 96 βιβλιοθήκες τμήματα (42%)
- Με 39 αυτόνομες βιβλιογρ. βάσεις (80%)
- Με 1.350.000 βιβλιογρ. εγγραφές (51%)
- Με 5 ξεχωριστά τοπικά ILS (*Advance, ABEKT, Aleph, Horizon, Symphony*)
- Με χρήση MARC21 & UNIMARC

Κύριες δράσεις (συνέχεια)

➤ **Ιδρυματικά Καταθετήρια (1/3)**

Υπάρχουσα κατάσταση

- Μεμονωμένες νησίδες – δεν διαθέτουν όλα τα Ιδρύματα
- Χωρίς κοινά πρότυπα & προδιαγραφές ποιότητας (μόνον 17 συμβατά με ΟΑΙ-ΡΜΗ)
- Μικρό μέρος της επιστημονικής παραγωγής αρχειοθετημένο
- Μικρή αναγνωρισιμότητα διεθνώς (μόνον 22 εγγεγραμμένα σε διεθνείς καταλόγους-μητρώα)

Κύριες δράσεις (συνέχεια)

➤ **Ιδρυματικά Καταθετήρια (2/3)**

Προτεινόμενη κεντρική δράση

- Υπηρεσία υποστήριξης για τη δημιουργία και λειτουργία ΙΚ μικρών Ιδρυμάτων – χρήση υποδομής ΕΔΕΤ
- Κοινά πρότυπα λειτουργίας και χρήσης μεταδεδομένων (Dublin Core και ΟΑΙ-ΡΜΗ κατ' ελάχιστον)
- Δικτύωση – οριζόντια σημασιολογική αναζήτηση
- Workflows και διοικητικές παρεμβάσεις για την κατάθεση του υλικού
- Υπηρεσία πιστοποίησης

Κύριες δράσεις (συνέχεια)

➤ **Ιδρυματικά Καταθετήρια (3/3)**

Συμμετοχή κάθετων δράσεων

- Υιοθέτηση κανόνων και προτύπων
- Διοικητικές παρεμβάσεις ανά Ίδρυμα
- Πιστοποίηση
- **Συνεργασία για την ίδρυση (ή μεταφορά) του ΙΚ σε virtual server της ΕΔΕΤ**
 - **20 Ιδρύματα δήλωσαν συμμετοχή**

Κύριες δράσεις (συνέχεια)

➤ Τεκμηρίωση & προβολή ερευνητικού έργου Ακαδ. Ιδρυμάτων (1/3)

Υπάρχουσα κατάσταση

- Αποσπασματική/σποραδική συλλογή στοιχείων
- Επίπονη και χρονοβόρα, λόγω έλλειψης αυτοματοποίησης
- Ο πλούτος της (τρέχουσας) ερευνητικής παραγωγής παραμένει σε συντριπτικό ποσοστό αθέατος, ακόμη και μέσα στο ίδιο το Ίδρυμα – μικρό μόνο μέρος ανακοινώνεται ή δημοσιεύεται και αυτό με μεγάλη καθυστέρηση
- Το ΕΚΤ αναπτύσσει σχετικό πληροφοριακό σύστημα (τύπου CRIS)

Κύριες δράσεις (συνέχεια)

➤ Τεκμηρίωση & προβολή ερευνητικού έργου Ακαδ. Ιδρυμάτων (2/3)

Προτεινόμενη δράση

– Εγκατάσταση και λειτουργία κατανεμημένου συστήματος για

- Συλλογή
- Επεξεργασία
- Προβολή

στοιχείων τρέχουσας ερευνητικής δραστηριότητας (CRIS)

Κύριες δράσεις (συνέχεια)

➤ Τεκμηρίωση & προβολή ερευνητικού έργου Ακαδ. Ιδρυμάτων (3/3)

Βήματα υλοποίησης

- Συνεργασία με το ΕΚΤ για διατύπωση των προδιαγραφών
- Εγκατάσταση/παραμετροποίηση στα Ιδρύματα, όταν ολοκληρωθεί από το ΕΚΤ
- Διασφάλιση διαλειτουργικότητας με άλλα ΠΣ των Ιδρυμάτων (ΠΣ ΕΛΕ, ΙΚ)
- Δημιουργία κεντρικής υποδομής για συλλογή, επεξεργασία και προβολή συγκεντρωτικών στοιχείων

Κύριες δράσεις (συνέχεια)

➤ Διαχείριση / αξιολόγηση ηλεκτρονικών πηγών Σ.Ε.Α.Β. (1/2)

Παρούσα κατάσταση

- Κεντρικές συμβάσεις ΣΕΑΒ με 22 εκδοτικούς οίκους (για ~ 12.000 τίτλους ηλεκτ. περιοδικών & βιβλίων)
 - Ποικιλία όρων και δεσμεύσεων
 - Άλλες επιμέρους συμβάσεις των ιδρυμάτων-μελών
 - Στατιστικά στοιχεία χρήσης από τους ίδιους τους εκδότες
 - Συγκριτική αξιολόγηση-ιεράρχηση (συνολικά και ανά ίδρυμα-μέλος) εξαιρετικά δυσχερής
- **Ανάγκη για εργαλεία & υπηρεσίες διαχείρισης**

Κύριες δράσεις (συνέχεια)

➤ Διαχείριση / αξιολόγηση ηλεκτρονικών πηγών Σ.Ε.Α.Β. (2/2)

Προτεινόμενη δράση

- **Ανάπτυξη ERMS (Electronic Resource Management System) με λογισμικό ανοιχτού κώδικα για**
 - Καταγραφή συνδρομών (οριζόντια και κάθετα)
 - Συγκέντρωση & οργάνωση στατιστικών στοιχείων χρήσης
 - Ιεραρχική αξιολόγηση
- **Δημιουργία Υπηρεσίας Διαχείρισης, Πρόσβασης και Διαδανεισμού των Ηλεκτρονικών Πηγών του Σ.Ε.Α.Β.**
 - Πληροφόρηση-υποστήριξη των βιβλιοθηκών
 - Διεύρυνση της πρόσβασης των χρηστών στις Ηλεκτρ. Πηγές, με κατάλληλο σύστημα πιστοποίησης
 - Διάθεση άρθρων σε άλλες βιβλιοθήκες (μη μέλη)
 - Διαχείριση των back files)

Κύριες δράσεις (συνέχεια)

■ Άλλες Κεντρικές Υπηρεσίες

- ❖ Υποστήριξης τελικών χρηστών σε θέματα Πληροφοριακής Παιδείας
- ❖ Νομικής Συμβουλευτικής για θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας
- ❖ Εντοπισμού λογοκλοπής
- ❖ Σηματολογικής αναζήτησης (σε Ιδρυματικά Καταθετήρια και Ηλεκτρονικά Μαθήματα)

Κύριες δράσεις (συνέχεια)

■ Εξοπλισμός

- Δημιουργία Κόμβου Σ.Ε.Α.Β στο ΑΠΘ

■ Προβολή - Δημοσιότητα

- Ηλεκτρονικά sites και portals
- Ημερίδες
- Ανακοινώσεις

Επίλογος

□ Τι πρέπει να προσέξουμε

- **Σφιχτή διαχείριση, καλός συντονισμός μεταξύ οριζόντιας και κάθετων δράσεων**
- **Έγκαιρος προγραμματισμός των διαγωνισμών (κίνδυνος καθυστερήσεων λόγω ενδεχόμενων ενστάσεων)**
- **Έμφαση στην ποιότητα, τη συμβατότητα με τα πρότυπα, τη διαλειτουργικότητα**
- **Θεσμική υποστήριξη των workflows – κίνητρα για την ευρεία συμμετοχή στην εισαγωγή περιεχομένου και τη χρήση των υπηρεσιών**
- **Εξασφάλιση της βιωσιμότητας των υπηρεσιών που θα δημιουργηθούν**